

конкретної дії. Але чіткого розмежування між мотивами, що розуміються, і мотивами, які реально діють, немає. В даному випадку можна припустити, що мова йде про одне й те ж саме психічне явище, але його різні аспекти та стадії формування і розвитку.

МУСИЧЕНКО О. М.

Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЯКОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Сьогодні реформування кримінального законодавства відбувається дуже інтенсивно. Так, лише у 2015–16 рр. прийнято 22 Закони України, якими вносились зміни до КК, у 2014 році було прийнято таких 25 Законів. Така велика кількість змін викликана різними чинниками, не в останню чергу подібний стан зумовлений прагненням України до євроінтеграції і відповідно адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Водночас, все це не покращує стану кримінального закону, зокрема впливає на його якість. Науковці, аналізуючи чинне законодавство в частині можливості забезпечення якості кримінального законодавства, роблять слушний висновок, що воно цілком дозволяє забезпечувати належну якість (М. І. Хавронюк). Водночас цьому заважають лише перманентна політична криза і горезвісний людський фактор. Часто приймаючи чи відхиляючи той або інший законопроект, законодавцем враховується не його наукове обґрунтування, практична доцільність, врахування статистичних даних чи узагальнення судової практики, а певні політичні чинники. Однак, ефективність реформування кримінального законодавства залежить не від кількості прийнятих змін, не від швидкості їх прийняття, а від їх якості.

Ознаки якості закону, зокрема і кримінального, поділяють за різними критеріями: 1) внутрішні (щодо змісту); зовнішні (щодо зовнішніх факторів впливу); атрибутивні (щодо форми); 2) політичні; соціальні; юридичні (змістово-юридичні; техніко-юридичні; графічно-юридичні); 3) загальні й спеціальні (в залежності від обраного рівня або виду правового регулювання) тощо.

Визначені ознаки якості кримінального закону, незалежно від віднесення до певної класифікаційної групи, вказують на визначальні характеристики кримінального закону, здатного виконувати завдання, вказане в ст. 1 КК України.

Ознаки якості кримінального закону є взаємопов'язаними і взаємозалежними. Так, відповідно до першої вказаної класифікації, внутрішні (змістовні) ознаки якості безпосередньо пов'язані з атрибутивними (щодо форми) ознаками якості кримінального закону. Зазначимо, що текст кримінального закону, тобто письмове словесне його вираження, як нормативно-правового акта, прийнятого у порядку, встановленому Конституцією України для прийняття законів, є формою виразу його змісту.

До тексту (мови) кримінального закону висувають техніко-юридичні вимоги, дотримання яких забезпечує якість форми мовного вираження тексту, а отже змістовну якість. Серед вказаних вимог визначимо такі: офіційний характер, чіткість, зрозумілість, точність, стислість, системність. Мовні правила, дотримання яких вимагається від законодавця з метою досягнення чіткості, зрозумілості, точності, стислості підрозділяються на загальнолінгвістичні, термінологічні, синтаксичні, стилістичні. Їх дотримання в сукупності і дозволяють досягти формальної якості кримінального закону.

Терміном «зрозумілість» охоплюються такі вимоги до мови законодавства як яєність, доступність, дохідливість, простота нормативно-правового акта. Зрозумілість кримінального закону можна визначити як властивість тексту кримінального закону, яка полягає у дотриманні законодавцем сукупності мовних засобів, направлених на досягнення легкого сприймання та розуміння словесно виражених нормативних приписів усіма суб'єктами кримінально-правових відносин, а також тими суб'єктами, які є потенційними їх учасниками.

Стислість (лаконічність, компактність) також є загальною вимогою до кримінального закону. Дана вимога передбачає економію мовних засобів задля вираження думки законодавця. За можливості слід використовувати обмежену кількість фраз і термінів, уникати невірних повторів, зайвих слів. Головна складова вимоги стислості — прагнення до максимальної точності при мінімальному наборі мовних засобів.

Точність юридичної думки передбачає такий мовний вираз, який найбільш повно, правильно, недвозначно відображає сутність правового припису. Часто порушення правил вживання юридичних термінів призводять до неточності змісту правової норми. Серед таких порушень слід вказати на використання синонімів на позначення одного поняття. Небажаним явищем є також вживання омонімів. Точності сприяє також логічна послідовність викладу, змістовна завершеність. Недопустимими є: алогізми, розриви думок, внутрішні суперечності, перескакування думки, тавтологія. Неточність в термінах виникає з двох джерел: з неясності поняття (переважна більшість), яке словесно відображає будь-який термін, і з невпорядкованості форми, тобто порушень лексичних, синтаксичних і стилістичних норм.

Розглядані вимоги можна охарактеризувати як вимоги загального характеру до тексту кримінального закону, вони є взаємопов'язаними і взаємозалежними, і, безумовно, їх порушення впливає на формальну якість кримінального закону, і як наслідок — на його змістовну якість.

ПУШКАР Г. М.

Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ ВІД НАРКОМАНІЇ: ПОГЛЯД ЕКСПЕРТІВ ВСЕСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Всесвітня організація охорони здоров'я виступає єдиною організацією міжнародного рівня, що має мандат, у сфері вживання (зловживання) наркотичними засобами, психотропними речовинами, що розповсюджується на попередження та зменшення негативних наслідків зловживання психоактивними речовинами для здоров'я та суспільства, зменшення попиту на немедичне вживання психоактивними речовинами, здійснення оцінки психоактивних речовин з метою падання Організації Об'єднаних Націй рекомендацій щодо визначення їх регуляторного контролю.

Експерти ВОЗ розділяють позицію застосування примусового лікування від наркоманії, при цьому наполягають на необхідності гарантування прав та свобод людини, що хвора на наркоманію, наявності та створенні недискримінаційних програм допомоги (лікувальні програми), що повинні відповідати індивідуальним потребам наркозалежної особи, конфіденційності медичної документації, падання правової допомоги на всіх етапах здійснення лікування на недобровільній основі.

Також експертами зазначається, що не менш важливою проблемою під час застосування примусового лікування від наркоманії є необхідність обмеження тривалості терміну недобровільного лікування, особливо це стосується обмежень у можливості вільного пересування наркозалежної особи. Виходячи з рекомендацій даної міжнародної організації, державам слід встановити певні стандарти щодо можливості переоцінки (перегляду) недобровільного статусу наркозалежного під час лікування, при цьому забезпечити реальний спеціальний правовий механізм реалізації такого інституту. При цьому слід враховувати як необхідність лікування від наркозалежності з однієї сторони, так і його доцільність з іншого боку.